

Ons kenmerk: 21.742412
21.742412
Relatie met:

GEMEENTE
Schagen

Memo

Datum donderdag 23 september 2021
Aan college
Kopie aan
Van Anne Braakman
Betreft Kosten sociaal domein
Ons kenmerk 21.742412

Aanleiding

In deze memo volgt een inzicht van de inkomsten en de uitgaven binnen het Sociaal Domein: Jeugd - Wmo - Participatie (pagina 2).

Hierbij zoomen wij vervolgens in op de kostenontwikkelingen in de jeugdhulp. Daarna is er een uiteenzetting van de stand van zaken en de beheersmaatregelen.

Beoogd effect

Beheersmaatregelen in zetten om de stijging van de kosten van de jeugdzorg op te vangen.

Kader

Jeugdwet, Wmo en Participatiewet.

Kosten ontwikkelingen WMO, Jeugd en Participatie

In de tabel is te zien dat de uitgaven Jeugd en Wmo hoger zijn dan begroot. De verklaring voor deze toename is voor jeugd te vinden in een toename van het aantal hulpvragen en een toename in complexiteit. Voor de Wmo geldt tevens een toename van het aantal cliënten. Verklaring hiervoor kan gevonden worden in het abonnementstarief (zie voor nadere toelichting blz. 5).

Overzicht financiële cijfers Wmo - Jeugdwet - Participatiewet - Overig 2019-2025							
Werkelijke lasten	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
* Wmo	8.056.794	8.160.136	8.886.848	8.713.525	8.713.525	8.713.525	8.713.525
* Jeugd maatwerkvoorzieningen	8.039.564	8.522.078	10.997.601	10.297.441	10.297.441	10.297.441	10.297.441
* Participatiewet	14.069.227	14.352.740	15.029.217	15.090.362	15.197.139	15.191.214	15.182.879
* Overig Wmo-Jeugdwet-Participatiewet	756.524	724.164	844.560	930.560	930.560	930.560	930.560
* Personele formatiekosten	5.888.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760
totale werkelijk lasten	36.810.869	38.104.878	42.103.985	41.377.648	41.484.425	41.478.500	41.470.165
Budgetten in begroting	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
* Wmo	7.280.922	7.546.704	8.270.214	8.274.314	8.272.314	8.303.314	8.303.314
* Jeugd maatwerkvoorzieningen	8.382.454	8.430.782	8.616.590	8.496.590	8.496.590	8.496.590	8.496.590
* Participatiewet	13.991.828	14.331.680	15.029.217	15.090.362	15.197.139	15.191.214	15.182.879
* Overig Wmo-Jeugdwet-Participatiewet	693.759	839.714	959.560	954.553	954.553	959.553	959.553
* Personele formatiekosten	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760	6.345.760
totale budgetten	36.694.723	37.494.640	39.221.341	39.161.579	39.266.356	39.296.431	39.288.096
Saldo Wmo-Jeugdwet-Participatiewet	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Begrote budgetten primaire begroting	36.694.723	37.494.640	39.221.341	39.161.579	39.266.356	39.296.431	39.288.096
Totale lasten	36.810.869	38.104.878	42.103.985	41.377.648	41.484.425	41.478.500	41.470.165
subtotaal	-116.146	-610.238	-2.882.644	-2.216.069	-2.218.069	-2.182.069	-2.182.069
Ontrekking restant reserve sociaal domein	95.000		0				
subtotaal	95.000		0				
extra gelden jeugd algemene uitkering			1.013.000	2.952.502	2.449.000	2.299.000	2.119.000
al opgenomen in de begroting					-687.000	-687.000	-687.000
			1.013.000	2.952.502	1.762.000	1.612.000	1.432.000
eindsaldo Wmo-Jeugdwet-Participatiewet	-21.146	-610.238	-1.869.644	736.433	-456.069	-570.069	-750.069

Boeken aanvullende gelden jeugd (afwijking uitgangspunt arbitragecommissie 25%)

1.869.6 736.433 156.181 4.681 20.319

De Overige kosten Wmo-Jeugd- Participatie bestaan uit onderstaande producten

Overig wmo-Jeugdwet-Participatiewet	
*	Schuldhelpverlening
*	Kindpakket
*	Ouderenpakket
*	Geluksbudget
*	Veilig Thuis

Conclusie

Binnen het Sociaal Domein zijn voor 2021 geen middelen beschikbaar om de overschrijding op te vangen. Om de structurele kostenstijging op te kunnen vangen bieden de extra middelen voor de kosten jeugdzorg die toegevoegd zijn aan de algemene uitkering een oplossing.

Inkomsten en uitgave Jeugd

Hieronder treft u een inzicht in de inkomsten en uitgaven van de jeugdzorgkosten. Hierin zijn de inkomsten vanuit de extra gelden van de arbitragecommissie verwerkt op basis van twee scenario's, namelijk volgens de VNG richtlijn (scenario 1) en volgens het totaal bedrag van de arbitrage commissie (scenario 2). Verder zijn in de uitgave een administratieve correctie en de prognose voor 2021 en de daaropvolgende jaren verwerkt.

Bedragen x € 1,-	2021	2022	2023	2024	2025
inkomsten:					
Scenario 1	-	-	-	-	-
meicirculaire 2021:					
jeugdzorg	981.000				
voogdij / 18+	32.000	-497.000	-497.000	-497.000	-497.000
<i>subtotaal</i>	<i>1.013.000</i>	<i>-497.000</i>	<i>-497.000</i>	<i>-497.000</i>	<i>-497.000</i>
verdeling extra gelden jeugdzorg 2022					
extra gelden brief 29 juni 2021 75% van bedrag arbitragecommissie		2.952.502	2.449.000	2.299.000	2.119.000
Reeds opgenomen in begroting en meerjarenraming (boekhoudtruc)			-687.000	-687.000	-687.000
<i>subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>2.952.502</i>	<i>1.762.000</i>	<i>1.612.000</i>	<i>1.432.000</i>
Doortrekken					
Totaal	1.013.000	2.455.502	1.265.000	1.115.000	935.000
uitgaven:					
extra uitgaven Jeugdzorg ***) nagekomen 2020	1.720.174 660.160	1.720.174	1.720.174	1.720.174	1.720.174
Totaal	2.380.334	1.720.174	1.720.174	1.720.174	1.720.174
Jaarresultaat (N negatief, V voordelig)	1.367.334 N	735.328 V	-455.174 N	-605.174 N	-785.174 N
Scenario 2					
In afwijking op het uitgangspunt van de arbitragecommissie extra gelden jeugdzorg inboeken (risico): Aanvullend 25% met ingang van 2023 **)			587.333	537.333	477.333
Jaarresultaat (N negatief, V voordelig)	1.367.334 N	735.328 V	132.159 V	-67.841 N	-307.841 N

Om de tekorten op te vangen kan de egalisereserve ingezet worden. Hieronder wordt per scenario uiteen gezet welk effect dit heeft op de dekking van de jeugdzorgkosten.

Egalisereserve Sociaal domein met ingang van 2022 **)** **scenario 1**

Bedragen x € 1,-	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo voor bestemming		735.328	-455.174	-605.174	-785.174
Stand per 01-01	0	0	735.328	280.154	0
<i>Toevoeging positief jaarresultaat</i>	0	735.328	0	0	0
<i>Onttrekking negatief jaarresultaat</i>	0	0	-455.174	-280.154	0
Saldo na bestemming	0	735.328	280.154	-325.020	-785.174

Egalisereserve Sociaal domein met ingang van 2022 **)** **scenario 2**

Bedragen x € 1,-	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo voor bestemming		735.328	132.159	-67.841	-307.841
Stand per 01-01	0	0	735.328	867.487	799.647
<i>Toevoeging positief jaarresultaat</i>	0	735.328	132.159	0	0
<i>Onttrekking negatief jaarresultaat</i>	0	0	0	-67.841	-307.841
Stand per 31-12	0	735.328	867.487	799.647	491.806

Opmerkingen:

- *) De arbitragecommissie heeft een uitspraak gedaan in het geschil tussen de VNG en het Rijk over de jeugdzorg. Van de Provincie is toestemming om voor de jaren 2023 en verder uit te gaan van 75% van de bedragen die de arbitragecommissie heeft berekend.
- **) De uitspraak van de arbitragecommissie is duidelijk: het Rijk dient gemeenten te compenseren voor het feitelijke tekort voor de jeugdzorg. Het opnemen van een hoger percentage heeft voor onze gemeente het risico dat de Provincie hier niet mee akkoord gaat en dat deze dekking daarmee alsnog komt te vervallen.
- ***) Dit betreft een bijstelling op basis van de prognose voor 2021.
- ****) Dit betreft een éénmalige administratieve correctie.
- *****) Omdat een reserve niet negatief mag staan kan er pas een storting plaatsvinden in 2022. Het gevolg van het instellen van deze reserve voor het sociaal domein is dat er voor de begroting 2022 en 2023 een verzwaring optreedt van de lasten op de andere domeinen. Hiervoor zal aanvullend dekking moeten worden gezocht. De opbrengsten vanuit de Meicirculaire waren namelijk al verwerkt in de 1^e rapportage en huidige meerjarige conceptcijfers voor de begroting 2022 e.v.

Aantallen cliënten en indicaties en inhoudelijke toelichting

- De zorgkostenstijging van 2020 zet door in 2021. In 2021 zien wij een forse groei in het aantal jeugdigen met jeugdhulp. Van 731 in 2020 naar 988 in 2021. Wij hebben hier geen directe verklaring voor. Wel komen er veel cliënten binnen via externe verwijzers (zij-instroom).
- De indruk is landelijk gezien dat de problematiek onder de jeugd complexer is, dat dit ook zwaardere en specialistischer jeugdhulp (en dus duurdere jeugdzorg) vereist en trajecten mogelijk ook langer duren. Dit geluid horen wij ook terug van de wijkteams.
- Een voor de hand liggende verklaring kan het effect van Corona zijn. Dit zou geen structureel karakter moeten hebben, maar is nog niet te voorspellen.
- In een rapport van het CBS wordt de groei van het aantal eenoudergezinnen genoemd als oorzaak van de groei van het aantal en de duur van jeugdhulptrajecten. De groei in Schagen is van 5,3 % in 2000 naar 6,6% in 2019
- Bij de landelijk ingekochte zorg hebben wij geen invloed op de overeenkomsten die worden gesloten met aanbieders. Het is anderzijds van belang dat de ondersteuning als dit nodig is wel tijdig wordt ingezet.

Unieke cliënten jeugd per jaar

jaar	Unieke cliënten	Indicaties
2018	677	2361
2019	783	2481
2020	731	2421
2021	988*	2809*

*) betreft prognose op basis van indicaties t/m half augustus

Aantal cliënten en indicaties Wmo

jaar	Unieke cliënten	Indicaties
2018	475	
2019	514	
2020	521	
2021	800*	

basis van indicaties t/m half augustus

*) betreft prognose op

Risicomanagement

Risico's

De jeugdzorg, Wmo en de Participatiewet, zijn opneemenderegelingen. Dit betekent dat wij als gemeente verplicht zijn de geleverde zorg te betalen. De gemeente ontvangt vanuit het rijk wel een bijdrage, maar vanwege de opneemenderegeling loopt de gemeente het risico dat de bijdrage niet toereikend is.

Een verder gevolg hiervan is dat andere middelen of reserves aangesproken moeten worden om deze kosten wel te betalen. De gemeente is immers de verplichting aan gegaan de kosten te vergoeden. Dit brengt weer een vervolgrisico met zich mee dat andere dienstverlening van de gemeente onder druk kan komen te staan, omdat daar minder middelen beschikbaar voor zijn.

Daarnaast legt dit ook beslag op het weerstandsvermogen en daaruitvolgend de weerstandscapaciteit.

De tekorten in de jeugdzorg, Wmo en participatie en de opneemenderegelingen zijn niet alleen een probleem binnen de gemeente Schagen, maar een landelijk probleem. Het rijk heeft daarom landelijk extra middelen toegezegd voor jeugdzorg. De gemeente Schagen ontvangt in 2021 ruim € 1 miljoen extra en in 2022 ruim € 2,9 miljoen extra. Ook voor de jaren 2023, 2024 en 2025 zijn extra middelen toegezegd vanuit het Rijk.

Risicobeheersing

Dat er extra middelen beschikbaar zijn om tekorten op te vangen neemt niet weg dat er behoefte bestaat om grip te krijgen op de gemaakte kosten. Door enerzijds meer inzicht te krijgen in de zorgkosten en anderzijds scherper te sturen op de gemaakte kosten kunnen de kosten beter in de greep worden gehouden. Ook kunnen dan betere prognoses gemaakt worden van nog te verwachten kosten. De impact van onverwachte (nagekomen) kosten zal dan minder groot zijn, doordat deze minder vaak en voor lagere bedragen voorkomen. Dit maakt dat het risico van de opneemenderegeling wordt verlaagd. Er is dan voor dit risico minder weerstandsvermogen nodig om onverwachte klappen op te vangen.

Beheersingsmaatregelen

Een belangrijke maatregel om grip te krijgen op de zorgkosten betreft het intensiveren van het contractmanagement, dat zowel op regionaal als lokaal niveau is ingericht.

Regionaal:

Wat er al is:

- op aanbieder niveau met de 4 gemeenten in de Kop. Met de aanbieders worden contractafspraken gemaakt over te bereiken resultaten op productniveau. Naast de reguliere rapportages worden er met aanbieders regelmatig contractmanagementgesprekken gehouden.

Wat nog verbeterd kan worden:

- Data-analyse van de meest complexe casuïstiek van jeugdigen die gebruik maken van behandeling met verblijf (per regio). Dit wordt bovenregionaal opgepakt als onderdeel van "Een huis voor Noordje".

Lokaal:

Wat er al is:

- op cliëntniveau. De wijkteamconsulent maakt afspraken met de aanbieder over de te bereiken resultaten per cliënt en welke inzet hiervoor geleverd moet worden. De kwaliteitsmedewerkers schalen op richting beleid en dit wordt vervolgens regionaal opgepakt, indien zij een trend denken te zien t.a.v. de geleverde inzet bij aanbieders. Tevens kunnen de kwaliteitsmedewerkers gesprekken met een aanbieder hebben als de dagelijkse uitvoering van de ondersteuning hiervoor aanleiding geeft.

Wat nog verbeterd kan worden:

Gericht op kostenverlaging:

1. Indiciestelling strikt toepassen door de wijkteamconsulent. Dit kan een mogelijke stijging van bezwaren als gevolg hebben.
2. Concrete afspraken met aanbieders over te bereiken resultaten bij inzet van ondersteuning, tussentijdse monitoring van ondersteuning op casusniveau vanuit wijkteam en tijdig afschalen van ondersteuning.

-
3. Kritische afweging welke jeugdhulp bij welke aanbieder wordt ingezet vanuit het wijkteam. De consultant nog meer bewust maken van de kosten van de ingezette ondersteuning en de duur van trajecten.
  4. Sturen op inzet van jeugdhulp: eigen kracht, zelfredzaamheid, afspraken in het kader van passend onderwijs met de samenwerkingsverbanden.
  5. Samenwerking versterken met andere verwijzers (huisartsen-POH, GI). Op basis hiervan hopen wij meer grip te krijgen op de zij-instroom, instroom en uitstroom (opschalen/afschalen en juiste ondersteuning bij aanvang). Hiervoor is beveiligde gegevensuitwisseling noodzakelijk.

Gericht op beheersing:

6. Om een goede analyse te maken van het cliëntenbestand en de zorgontwikkeling is eenduidige registratie noodzakelijk. Hierop wordt ingezet.
7. Een 10-tal dure trajecten onder de loep nemen en onderzoeken wat deze trajecten zo duur maakt.
8. Meer inzicht krijgen in wat er per aanbieder is afgesproken over tarief en de verwachte uren o.a. door gedurende het jaar voortgangsgesprekken voeren
9. Hoe de uren verdeeld zijn over het traject (in tijd) → planning;
10. Monitoren dat zorgaanbieders tijdig / periodiek declareren;
11. Gedeclareerde uren afzetten tegen de planning en tegen de afgegeven indicatie;
12. Bijsturen (contact opnemen) op het moment dat in deze analyse opvallende afwijkingen ontstaan

Bij bovengenoemde acties zal de ICT moeten ondersteunen. Dit betekent dat er geïnvesteerd moet worden in ontsluiting, aansluiting en opschonen van de registratiesystemen.

Als laatste wil ik u meegeven dat de transitie van de jeugdhulp heeft plaatsgevonden en dat wij begonnen zijn aan de transformatie: het op orde brengen van het jeugdzorgstelsel. Om het stelsel op orde te brengen is het van belang gericht te gaan sturen op de inzet van jeugdhulp en in te zetten op de zelfredzaamheid in de hele keten: inwoner, wijkteam, huisartsen én aanbieders. Om een vervolgstap te zetten in deze transformatie zal de inkoopstrategie voor de regio Kop van Noord-Holland herijkt worden.

Dit geldt ook voor de ondersteuning vanuit de Wmo. Regionaal gaan wij bestuurlijk het gesprek aan in hoeverre er een moreel appel op de inwoners kan worden gedaan: is de aanvraag van de ondersteuning echt nodig, of kan men zelf de oplossing voor het probleem dat men ondervindt, vinden?

Het doel van de inkoopstrategie voor jeugd en Wmo moet bijdragen aan de lange termijnoplossing voor de beheersing van de kosten en zal ingaan medio 2022. Dit betekent dat de eerste effecten in 2024 gemeten kunnen worden. Over deze inkoopstrategie en de lange termijn oplossing zal een gesprek met de nieuwe raad plaatsvinden.

Vooruitlopende op de daadwerkelijk effecten is het mogelijk dit financieel te vertalen in de meerjarenbegroting. Mijn idee is hierbij om vanaf 2022 een taakstelling op te nemen in de meerjarenraming. Hoe dit vertaald kan worden zal nog verder uitgewerkt worden.